

STEDER, VEJE, BILER, BÅDE af Kim Fupz Aakeson



Tema: Eksistens, flugt og fremmedhed
At leve med utryghed og angst
At blive voksen på rekordtid

Fag: Dansk
Målgruppe: Dansklærere på 8.-10. klassetrin

STEDER, VEJE, BÅDE, BILER af Kim Fupz Aakeson, Gyldendal, 2019 er en tankevækkende roman, der pirker til vores trygge og forudsigelige tilværelse og tvinger læseren til at overveje de spørgsmål, vi helst vil undgå:

- Hvad hvis det var mig?
- Hvem er jeg, når jeg bliver mødt af lukkede grænser? Hvor langt vil jeg fx gå for at tækkes menneskesmuglere?

Denne pædagogiske vejledning præsenterer en mulig tilgang til *STEDER, VEJE, BÅDE, BILER*. Den indeholder desuden forslag til elevopgaver, der giver eleverne mulighed for at bruge deres første indtryk i det videre analysearbejde.

Faglig relevans/kompetenceområder

Vejledningen sætter fokus på kompetenceområdet **Fortolkning**, hvor målparrerne under områderne **Oplevelse og indlevelse**, **Undersøgelse** og **Fortolkning** vægtes.

Eleverne skal bl.a. formulere egne oplevelser og sansninger for herigennem at kunne *fortolke* og ikke mindst *diskutere*.

		Oplevelse og indlevelse		Undersøgelse		Fortolkning		
		1.	Eleven kan formulere egne oplevelser og sansninger i æstetisk sprog	Eleven har viden om æstetisk sprogbrug	Eleven kan undersøge samspillet mellem genre, sprog, indhold og virkelighed	Eleven har viden om genre, sprog, symbolik, forfatter, værk og fortæller	Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster	Eleven har viden om identitetsfremstillinger
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster	2.	Eleven kan følge forløb og komposition i komplekse tekster	Eleven har viden om komplekse fortællestrukturer og kompositioner	Eleven kan undersøge teksters flertydighed	Eleven har viden om fortæller-påidelighed og betydningslag i teksten	Eleven kan foretage flertydige fortolkninger	Eleven har viden om metoder til fortolkning
		3.	Eleven kan reflekteret indleve sig i tekstens univers som grundlag for fortolkning	Eleven har viden om fortolkningsorienterede læsestrategier	Eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst	Eleven har viden om analysemetoder og forståelsesstrategier	Eleven kan diskutere bud på et eller flere samlede udsagn på baggrund af undersøgelsen	Eleven har viden om metoder til sammenstilling af undersøgelsens elementer

Fælles Mål, dansk

Også kompetenceområdet **Læsning** er i spil. Her sættes der fokus på færdigheds- og vidensmålene under **Tekstforståelse** og **Sammenhæng**.

Desuden inddrages kompetenceområdet **Fremstilling** med afsæt i det dertilhørende kompetencemål – eleven skal kunne udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift såvel som lyd og billede.

Forslag til læringsmål til eleverne

Ovenstående udmøntes i disse læringsmål, der tænkes anvendt på 8., 9. eller 10. klassetrin:

1. Du kan bruge din første læseoplevelse i det videre analysearbejde
2. Du kan karakterisere Kim Fupz Aakesons sprog med afsæt i ordvalg, billedsprog og sætningsstruktur
3. Du ved, hvad der kendetegner bogens komposition og kan forklare, hvad kompositionen betyder for din læsning og din forståelse af jegfortælleren Rosa

Ideer til undervisningen

Førlæsning

Indledningsvis vækkes elevernes opmærksomhed ved at lade dem bladre i bogen, som ikke umiddelbart er introduceret. De kan også med fordel læse bagsideteksten og google sig frem til evt. anmeldelser.

- Hvad tror de, bogen handler om?
- Hvilken stemning iscenesættes?
- Hvad fortæller overskrifterne til de enkelte kapitler? Og hvad med titlen og forsidebilledet?
- Hvorfor er enkelte sider markeret med **fed** og skrevet med *kursiv*?
- Minder bogen om noget fra elevernes eget liv/deres hverdag?
- Kan de i grupper eller par finde et stykke musik eller et digt, der indfanger bogens umiddelbare stemning?

Bagerst i dette dokument findes en oversigt over bogens kapitler.

Den kan udleveres til eleverne, eller de kan lave deres egen, inden de læser bogen.

Under læsning

Bogen læses uden afbrydelser.

Eleverne bliver dog bedt om at lægge særligt mærke til:

1. Rosa
2. de mange flashbacks
3. personbeskrivelsen af Rosas far på s. 24 og 25
4. Niklas' udvikling og hans ordforråd på s. 41 (checkpoint, hamstre, mortér, milits, krak, nødlov)
5. ordvekslingen mellem Niklas og Rosas mor på s. 61 og 62: "Men hvorfor er folk onde?"

Efter læsning

Når eleverne har læst bogen, skal de arbejde med flg. områder:

Kim Fupz Aakesons sprog Rosas tilværelse før og efter Rejsen

Bilag B viser, hvordan eleverne kan gribe de tre områder an.

De kan dog også arbejde mere frit, og som forberedelse til Prøveform B *selv* vælge, hvad de dykker ned i, så længe de holder sig indenfor de tre områder.

Alle kan løse samtlige opgaver. Alternativt kan eleverne i grupper vælge sig ind på det område, de finder vigtigst.

Forløbet afrundes med en fælles litteratursamtale på klassen:

- Hvad drejer *STEDER*, *VEJE*, *BILER*, *BÅDE* sig om? Temaer og evt. budskab? Vurdering og perspektivering?
- Passer den valgte musik/det valgte digt stadig til læseoplevelsen?
- Hvad hvis det var os?
- Hvem er vi, når vi bliver mødt af lukkede grænser?
- Hvor langt vil vi fx gå for at tækkes menneskesmuglere?

Supplerende materiale

Når kaniner bliver bange af Arne Svingen, <http://ucn.mitcfu.dk/46125061>

Den sorte bog om helte af Lise Bidstrup, <http://ucn.mitcfu.dk/46125061>

Børn alene på flugt, DR2, 2016, *13 år og helt alene*, <http://ucn.mitcfu.dk/TV0000101569>

Børn alene på flugt, DR2, 2016, *Udvist til døden*, <http://ucn.mitcfu.dk/TV0000101481>

Børn alene på flugt, DR2, 2016, *Venter på mor*, <http://ucn.mitcfu.dk/TV0000101364>

Bawke, norsk novellefilm, 2005, 15 min (findes på Filmcentralen)

BILAG A: Oversigt over bogens kapitler

ET STED PÅ SJÆLLAND

ET ANDET STED PÅ SJÆLLAND

EN SPORTSHAL*

EN ORANGE KASSEVOGN*

ET STED PÅ LOLLAND

EN STRAND*

EN BÅD

EN LASTBIL*

EN RASTEPLADS

ET STADION*

LASTBILEN IGEN

EN MUR

EN KÆLDER*

KÆLDER, KÆLDER, KÆLDER*

ET BJERG

EN MOTORVEJ*

TOGSKINNER

EN MARK

EN KØKKENHAVE

ET HUS*

EN STRAND

ET HAV

LIBYEN

* indeholder flashback

BILAG B: Oversigt over bogens kapitler

Kim Fupz Aakesons sprog

Lav en sproglig næranalyse af det kapitel, der gjorde størst indtryk på dig.
Hvad kendetegner fx ordvalget – sætningerne – billedsproget?
Frem med den sproglige lup og gå sproget efter i sømmene!

Rosas tilværelse før – og efter

Lav en illustrativ oversigt over Rosas liv før – og efter.
Du kan bruge et traditionelt skema, men også tænke kreativt.
Kan du fx skabe Rosas to verdener ved hjælp af maling, papir og papmache?

Rejsen

Indtegn rejsen på et verdenskort.
Sæt ring om "højdepunkterne".
Find udvalgte citater i bogen, som vidner om Rosas rejse.
Skriv de udvalgte citater på verdenskortet.